

การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

นางชลธิชา สุทธินิรันดรกุล

003578

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

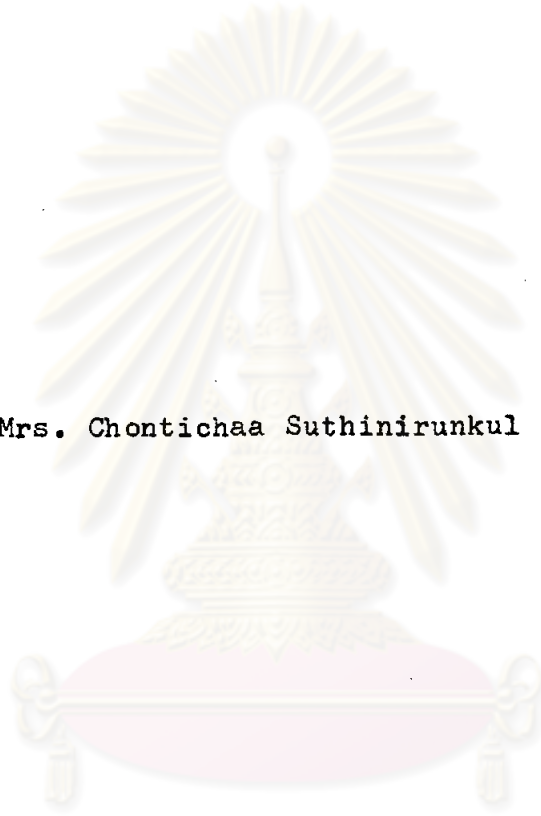
แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

I 15A82285

A CONTENT ANALYSIS OF THE T.L.A.BULLETIN ISSUED BY
THE THAI LIBRARY ASSOCIATION

Mrs. Chontichaa Suthinirunkul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
 โดย นางชลธิชา สุทธิวิวัฒน์กุล
 แผนกวิชา บรรณารักษศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงศ์
 รองศาสตราจารย์ประคอง กรรณสูต

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยฯ นี้เป็นส่วน
 หนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Signature]รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประทีฐ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์แม่เฒ่าส ชวลิต)

[Signature]กรรมการ

(ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงศ์)

[Signature]กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประคอง กรรณสูต)

[Signature]กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันฉกา สุรวดี)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ชื่อ นางชลธิชา สุทธินิรันดรกุล

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์
รองศาสตราจารย์ประคอง กรวรรณสุต

แผนกวิชา บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา 2520

บทคัดย่อ

วารสารห้องสมุด ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เป็นวารสารเล่มแรก และเล่มเดียวทางบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย เริ่มออกเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2500 การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา บทความทางบรรณารักษศาสตร์ที่ปรากฏในวารสารห้องสมุด ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ปีที่ 1 พ.ศ. 2500 ถึงฉบับที่ 6 ปีที่ 19 พ.ศ. 2518 รวม 301 บทความ แยกวิเคราะห์ออกตามหัวข้อเนื้อหาทางบรรณารักษศาสตร์ ออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้: บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง 88 ประเภทของห้องสมุด 110 บริการของห้องสมุด 48 ทรัพยากรและงานเทคนิค 33 และวรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น 22

ในการสำรวจปริมาณบทความในแต่ละหัวข้อเนื้อหา เครื่องมือที่ใช้ คือ ตารางวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้สร้างขึ้น และมีความตรงซึ่งตัดสินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากจำนวนผู้เขียนทั้งหมด 128 คน มี 29 คน ซึ่งมีผลงานเขียนลงในวารสารห้องสมุดมากกว่า 3 บทความ บทความที่ผู้เขียนทั้ง 29 คนเขียนมีร้อยละ 56.81 ของจำนวน 301 บทความ บทความที่เขียนโดยมีหลักฐานอ้างอิงประกอบมี 83 บทความ หรือร้อยละ 27.57

จากจำนวน 301 บทความ สิ่งพิมพ์ที่ผู้เขียนบทความนำมาเป็นหลักฐานอ้างอิงทั้งหมด 551 รายการ เป็นหนังสือร้อยละ 54.81 เป็นบทความวารสารร้อยละ 37.93 ในจำนวนนี้เป็นบทความวารสารห้องสมุด 26 บทความ และหลักฐานอ้างอิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 0 ถึง 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.18 ของจำนวนหลักฐานอ้างอิงทั้งหมด

2. ก้านเนื้อหาของบทความที่นำมาวิเคราะห์ พบว่า

ก. ในช่วงปีต่าง ๆ บทความส่วนใหญ่มีเนื้อหาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
พ.ศ. 2500 ถึง 2504 ห้องสมุดโรงเรียน พ.ศ. 2505 ถึง 2509 ประวัติบรรณารักษ์
นักเขียนและงานประพันธ์ พ.ศ. 2510 ถึง 2514 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย
และวรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น พ.ศ. 2515 ถึง 2518 หลักการบริหารและการ
ดำเนินงานห้องสมุด

ข. บทความกลุ่มต่าง ๆ มีเนื้อหาที่พบมากที่สุดต่อไปนี้

1) บทความเกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์ภูมิห้อง เน้นเนื้อหาเรื่อง
ห้องสมุดในฐานะสถาบันสังคมด้านการศึกษาและพัฒนาคน ระดับการศึกษาและหลักสูตรวิชา
บรรณารักษศาสตร์ ประวัติการจัดทำหนังสือแต่ละเล่ม และผลงานของบรรณารักษ์ และ
นักเขียน

2) บทความเกี่ยวกับประเภทของห้องสมุด เน้นเนื้อหา เรื่องปัญหา
การดำเนินงานห้องสมุด ลักษณะอาคารสถานที่และหนังสือและวัสดุการอ่านของห้องสมุด
มหาวิทยาลัย การจัดหาหนังสือของห้องสมุดแห่งชาติ ลักษณะอาคารสถานที่ กิจกรรมและบริการ
ต่าง ๆ ของห้องสมุดประชาชน งานในอาชีพบรรณารักษ์ของห้องสมุดโรงเรียน หน้าที่และ
วัตถุประสงค์ หนังสือและวัสดุการอ่านและงานในอาชีพบรรณารักษ์ของห้องสมุดเฉพาะ ศูนย์
บริการเอกสารและสารนิเทศ และลหจกหมายเหตุ และหนังสือและวัสดุการอ่านของห้องสมุด
ในต่างประเทศ

3) บทความเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด เน้นเนื้อหาเรื่องหนังสือ
อ้างอิงประเภทต่าง ๆ ของงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า วัตถุประสงค์และ
การดำเนินงานของบริการห้องสมุดในชนบท วัตถุประสงค์ของปีหนังสือระหว่างชาติ และ

กิจกรรมที่จัดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และหลักการและวิธีการจัดตั้งและกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรมห้องสมุด

4) บทความเกี่ยวกับทรัพยากรและงานเทคนิค เน้นเนื้อหาเรื่องลำดับขั้นของการจัดหมู่หนังสือและวิธีจัดหาสิ่งพิมพ์ประเภทวารสาร **จุดสักร** และหนังสือพิมพ์เข้าห้องสมุด

5) บทความเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น เน้นเนื้อหาเรื่องความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กๆ กระจ่าง ค่าง ๆ

ข้อเสนอแนะจากวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

1. โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตบุคลากรทางวิชาการ ควรสร้างทักษะในการแสดงความคิดเห็นและสื่อความคิดในรูปงานเขียนแก่นักศึกษามรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษ และอาจารย์บรรณารักษ ควรร่วมมือกันผลิตวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ไทยให้เพิ่มปริมาณขึ้น
2. กองบรรณาธิการวารสารห้องสมุดควรติดตามพัฒนาการใหม่ ๆ ทางบรรณารักษศาสตร์ และติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิให้เขียนบทความมาลงในวารสาร เพื่อจะได้บทความที่มีเนื้อหาทันต่อเหตุการณ์
3. บทความในวารสารห้องสมุดยังขาดเนื้อหาที่สำคัญในบางเรื่อง ได้แก่ เรื่องบริการทรัพยากร และงานเทคนิคของห้องสมุด กองบรรณาธิการควรติดต่อกับผู้มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ให้เขียนบทความมาลงในวารสาร อันจะทำให้วารสารห้องสมุดมีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในห้องสมุดมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Research results conclude as follows:

1. Of the 128 authors, 29 contributed three or more articles accounting for 56.81 percent of the 301 articles. Only 83 articles or 27.57 percent of 301 articles indicated reference sources. Of 551 items of source materials used by the writers as citations, 54.81 percent were books and 37.93 percent were periodical articles of which 26 were articles from the T.L.A. Bulletin. An examination of the dates of references at the time of citation in the T.L.A. Bulletin showed that the over half of them (53.18%) were five years or least.

2. The findings of the content of the articles analyzed are as follows.

(a) For every five year from 1957-1975, the majority of the articles had various emphasis on subject content as follows: 1957 to 1961 school libraries; 1962 to 1966 biography of librarians and writers; 1967 to 1971 university libraries and children and young adult literature; 1972 to 1975 principles of library administration.

(b) The main topics included the following categories:

1) Articles concerning foundations emphasized on the role of library as social, educational and self-development institution; levels of library education and courses conducted in library schools; history of books and accomplishment of librarians and writers.

2) Articles concerning types of library emphasized on problems of library management; buildings and collections of university libraries; the classification of resources in the National Library; buildings, activities and services of public libraries; professional work of school librarians; purposes, resources and professional work of special libraries, documentation and information centers and archives; and resources in foreign libraries.

3) Articles concerning library services emphasized on types of reference books in reference service; purposes and management of rural services; objectives of the International Book Year and activities carried on during the National Book Week, and principles and activities of library clubs.

4) Articles concerning resources and technical services emphasized on classification process of book and acquisition of periodicals, pamphlets and newspapers.

5) Articles concerning children and young adult literature emphasized on the interest and reading needs of different aged-group of children.

Suggestions:

1. Library schools should develop skills of students in expressing opinion and in communicating with the public through writing. Besides, librarians and library science lecturers should be encouraged to write more.

2. Editors of the T.L.A. Bulletin should keep pace with library science development and ask authorities in the field to contribute articles for publication in the journal so as to obtain articles of recent significant events.

3. Some important subject fields that are scarcely found in the T.L.A. Bulletin are library services, resources and technical services. Consequently, editors should ask for articles from experts in those fields. With articles in these subjects included, the bulletin will be more beneficial to librarians.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ในการดำเนินงานวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารห้องสมุด ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย" ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอแสดงความเคารพอย่างสูงต่อ ศาสตราจารย์ แมนมาส ชวดิศร ศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อำนวยวงศ์ และ รองศาสตราจารย์ ประคอง วรรณสุต ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำในการค้นคว้าและเรียบเรียงตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาด ในการเรียบเรียงเพื่อจัดพิมพ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ประยงค์ วัฒนกิจจรรย์ และอาจารย์เปรมวิทย์ วาริธร นอกจากนี้ยังมีบุคคลอีกหลายท่านที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือ จนทำให้การวิจัยสำเร็จลงด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ชลธิชา สุทธินิรันทรกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๘
รายการตารางประกอบ	๘

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
การสำรวจและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง	5
ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย	7
ข้อจำกัดในการวิจัย	8
นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย	9
2. ลักษณะเนื้อหาของวารสารห้องสมุด	10
ความหมายของบรรณารักษศาสตร์	10
ขอบเขตของเนื้อหาบรรณารักษศาสตร์ทางบรรณารักษศาสตร์	12
สมาคมห้องสมุด	21
วารสารทางการของสมาคมห้องสมุด	27
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย	39

วารสารห้องสมุด	45
พัฒนาการด้านการศึกษาระดับปริญญาตรี	50
พัฒนาการด้านห้องสมุด งานเอกสารและงานจดหมายเหตุ	54
3. วิธีดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสาร ห้องสมุด	75
การศึกษาเตรียมงาน	75
ตัวอย่างประชากร	87
การวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสารห้องสมุด	88
วิธีวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสารห้องสมุด	90
4. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสารห้องสมุด	92
5. สรุปผลการวิจัย	159
สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสารห้องสมุด	160
อภิปรายผลการวิจัย	163
ข้อเสนอแนะ	169
บรรณานุกรม	171
ภาคผนวก	179
ประวัติ	

ศูนย์วิทยพัชยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1. จำนวนบทความของผู้เขียนที่มีผลงานเขียนลงในวารสารทองสมุกมากกว่า 3 บทความ	92
2. จำนวนบทความจำแนกตามเนื้อหาทางบรรณารักษศาสตร์ในช่วงปีต่าง ๆ	94
3. จำนวนบทความที่มีหลักฐานอ้างอิงประกอบ จำแนกตามเนื้อหาทางบรรณารักษศาสตร์	99
4. จำนวนหลักฐานที่นำมาอ้างอิง จำแนกตามประเภทของสิ่งพิมพ์	100
5. ชื่อวารสารที่บรรจบบทความที่ผู้เขียนบทความในวารสารทองสมุกนำมาอ้างอิง ตั้งแต่ 3 บทความ	101
6. อายุของหลักฐานที่นำมาอ้างอิง	103
7. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อเนื้อหา และจำนวนหัวข้อเนื้อหาในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 1 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทองสมุกกับสังคม.	107
8. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อเนื้อหา และจำนวนหัวข้อเนื้อหาในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 2 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติและวิวัฒนาการของทองสมุกและวิชาบรรณารักษศาสตร์	111
9. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อเนื้อหา และจำนวนหัวข้อเนื้อหาในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 3 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติการพิมพ์หนังสือและการอ่าน	114
10. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อเนื้อหา และจำนวนหัวข้อเนื้อหาในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 4 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติบรรณารักษ์ นักเขียนและงานประพันธ์	116

11. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 1 ที่มีเนื้อเกี่ยวกับหลัก การบริหาร และการดำเนินงานของสมุค	120
12. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 2 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้อง สมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย	123
13. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 3 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้อง สมุดประชาชน	126
14. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 4 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้อง สมุดโรงเรียน	129
15. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 5 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้อง สมุดเฉพาะ ศูนย์บริการเอกสารและสารนิเทศ และหอจดหมายเหตุ	133
16. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 6 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้อง สมุดในประเทศอื่น ๆ	137
17. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบริการตอบ คำถามและช่วยการค้นคว้า	141
18. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบริการห้อง สมุดในชนบท	143

19. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรายการ พิเศษของห้องสมุด	144
20. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 1 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบัตร รายการหนังสือ	149
21. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 2 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการ จัดหมู่หนังสือ	151
22. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่ 3 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการ จัดหาหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าห้องสมุด	154
23. จำนวนบทความในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา และจำนวนหัวข้อ เนื้อหา ในแต่ละบทความ จากบทความกลุ่มที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรม สำหรับเด็กและวัยรุ่น	157

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย